

Program ▶ Nasjonal konferanse

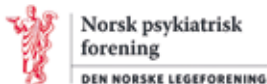
8. nasjonale konferanse:

Menneskerettigheter, **tvang** og etikk

- ▶ Fra sykehus til kommune
- ▶ Medisinfri behandling, hvor og hvordan?
- ▶ Menneskerettighetene som personlig forpliktelse

Scandic Hotell, Hamar ▶ **25. og 26. november 2015**

KONFERANSEN ARRANGERES AV:

I SAMARBEID MED:

Kjære alle som er engasjert i arbeid med psykisk helse!

Det er en stor glede å invitere til årets konferanse på Hamar om menneskerettigheter, tvang og etikk 25. og 26. november.

De siste årene har bruk av tvang innenfor spesialisthelsetjenesten vært et viktig tema. Det er det fremdeles. Reduksjon og kvalitetssikring av tvang i sykehus må alltid være et tema. Mange av oss vet likevel at den prosessen som ofte fører til innleggelse under tvang eller kritiske situasjoner hvor menneskers frie vilje settes til side av behandlings- eller andre hensyn, starter lenge før møtet med en sykehusavdeling. Vi har derfor i år inkludert kommunene og deres arbeid med forebygging av tvang som en viktig del av konferansen. Også den tvangen som utøves i kommunene og i andre typer institusjoner enn psykiatriske sykehus, er det viktig å snakke om.

Konferansen vil også følge opp fjorårets hovedtema, nemlig hvordan vi i Norge kan tilrettelegge for igangsetting og gjennomføring av behandlingstilbud hvor den enkelte selv har anledning til å velge om medikamenter skal inngå i behandlingen eller ikke.

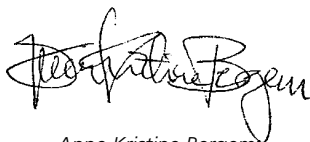
Skal menneskerettighetene ivaretas, og bruk av virkemidler mot menneskers egen vilje reduseres, må tilbudene i kommuner og sykehus henge sammen, og de må organiseres slik at den er mulig for alle som er i behov av hjelp og omsorg å fortsette å være hovedpersonen i eget liv gjennom også å være hovedperson i egen behandling.

Velkommen til spennende og nødvendige diskusjoner i november!

Morten Lang-Ree

adm. dir. Sykehuset Innlandet HF

Anne Kristine Bergem

leder, Norsk psykiatrisk forening

Ordstyrer: *Jørgen Brabrand*

0800 Registrering

0900 "Trudelutt" ▶ *Nils A. Røhne*

0905 **Velkommen** ▶ *Jørgen Brabrand, ordstyrer, og Terje Vestheim, kursleder*

0910 **Psykatri og psykisk helsearbeid i kommunene. Muligheter og begrensninger.**

▶ *Nils A. Røhne, ordfører i Stange, landsstyremedlem og medlem i etikkrådet i KS*

0930 **The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities**

- Implications for Policy, Law and Practice

▶ *Michelle Karen Funk, Coordinator Mental Health Policy and Service Development, World Health Organization, Geneva*

1020 **Menneskerettigheter i helse- og sosialtjeneste i Norge**

▶ *Kristina Baker Sole, MD seniorrådgiver, lege, Sivilombudsmannen og Helga Fastrup Ervik, kontorsjef, Sivilombudsmannen*

1050 Pause

1105 **Strategi for økt frivillighet – hvor står vi og hvor går vi?**

▶ *Gitte Huus, avdelingsdirektør Helsedirektoratet*

1130 **"Tvang og dialog. Etske utfordringer i psykiske helsetjenester sett fra ansatte, pårørende og pasienters perspektiv."**

▶ *Marit Helene Hem og Reidun Norvoll, Senter for medisinsk etikk, UiO*

1155 **Miljøterapi og psykisk helsearbeid som samarbeid mellom nivåer og etater**

▶ *Jon Ragnar Skotte, prosjektleder på ambulant enhet, ROP-team, Vinderen*

1220 Lunsj

1320 **Tvunget psykisk helsevern uten døgnopphold i Norge**

▶ *Georg Høyer, professor ved institutt for samfunnsmedisin, UiT, leder av "Tvangsforsk"*

1340 **"Har frivilligheten noen grenser?"**

▶ *Dagfinn Bjørgen, leder Mental Helse Norge, daglig leder Kompetansesenter for Brukererfaring og Tjenesteutvikling, KBT Midt-Norge*

1400 **Barnevern i praksis. Rettigheter, tvang og rettsikkerhet.**

▶ *Signe Blekastad, advokat*

1430 **Workshops:** *Se eget program de neste sidene*

1845 **Mottakelse**

1900 Minikonsert ▶ *Anita Brustad-Johnsen og Ragnar Johnsen*

1930 Middag

WORKSHOP A: Internasjonale rettigheter og etikk viser vei

Ordstyrer: *Asgéir Bragason*

- 1430 **Menneskets iboende verdighet og menneskerettighetene**
▶ *Tore Frost, filosof*
- 1445 **Menneskerettslige rammer for praksis**
▶ *Kristin Høgdaahl, fung. leder ved Nasjonal institusjon, Norsk senter for menneskerettigheter*
- 1515 **Hvilke rettigheter etter CRDP kan redusere tvang?**
Autonomi – fra rettighet til virkelighet?
▶ *Guri Hestflått Gabrielsen, avd. leder, Likestillings- og diskrimineringsombudet*
- 1530 **Tvang ved manglende samtykkekompetanse**
▶ *Asgéir Bragason, spesialist i alderspsykiatri*
- 1515 Ordsките / grupper
- 1615 Oppsummering: *Asgéir Bragason og Kristin Høgdaahl*
- 1630 Slutt

WORKSHOP B: Psykisk helsearbeid i kommunene

Ordstyrer: *Lars Lien*

- 1430 **Hvor skal fremtidens psykisk lidende behandles?**
▶ *Terje Vestheim, psykiater, Sykehuset Innlandet*
- 1445 **Spesialisthelsetjenesten, "the missing link" i kommunen? Organisering som verktøy.**
▶ *Hågen Haugrønningen, veileder og foredragsholder*
- 1500 **Samarbeid på kryss og tvers! Hvem vil hjelpe Maia?**
▶ *Målfrid J. Frahm Jensen, inntil nylig erfaringskonsulent*
- 1515 **"Psykiatriske sykehjem" i ny drakt? Aldersavhengig kommunal hjelp.**
▶ *Linda Mohn, enhetsleder Åsnes kommune*
- 1530 **Stange-1 prosjektet "Tør - tør ikke - tør"**
▶ *Edel Oddny Eggen og Inger Johanne Tollan, Stange kommune*
- 1515 Ordsките / grupper
- 1615 Oppsummering: *Målfrid Frahm Jensen og Terje Vestheim*
- 1630 Slutt

WORKSHOP C: Rusomsorg og bedringsprosesser

Ordstyrer: *Tone Meisdalen*

1430 **Sammen om mestring**

▶ *Tone Meisdalen*

1445 **Er hjernen en del av kroppen?**

▶ *Svein Skjøtskift, ass. avd. direktør avd. for rusmedisin, Haukeland universitetssykehus, styremedlem i Norsk forening for rus- og avhengighetsmedisin, NFRAM*

1500 **Overdose, den usynlige død? Juss eller moral?**

▶ *Arild Knutsen, Foreningen for Human narkotikapolitikk*

1515 **Innleggende legers oppgaver og utfordringer**

▶ *Ingrid Hjulstad, fastlege og forsker ved Nasjonalt kompetansesenter for legevaktsmedisin*

1530 **Arbeidets betydning i et recovery-perspektiv**

▶ *Erik Skramstad Uthus, prosjektleder IPS Elverum, NAV*

1515 Ordsките / grupper

1615 Oppsummering: *Tone Meisdalen og Svein Skjøtskift*

1630 Slutt

WORKSHOP D: "Ettervern" – forskning er nyttig

Ordstyrer: *Tonje Lossius Husum*

1430 **Tvangsbehandling i psykisk helsevern: Hva vet vi? Og hva trenger vi mer kunnskap om?**

▶ *Georg Høyer, professor ved institutt for samfunnsmedisin UIT, leder av "Tvangsforsk"*

1445 **En "grasrotbeskrivelse". Miljøterapi på kommunal grunn.**

▶ *Hilde Riise og Ida Jahr, psykiatriske sykepleiere, TUD-teamet, DPS Elverum - Hamar*

1500 **Erfaringer med tvungent psykisk helsevern uten døgnopphold i norske ACT-team**

▶ *Hanne Kilen Stuen, Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse*

1515 **Erfaringer med ambulant psykisk helsearbeid i ROP-team som alternativ til tvungent vern på døgn?** ▶ *Jon Ragnar Skotte, prosjektleder på ambulant enhet, ROP-team, Vinderen*

1530 **Hvilke erfaringer har pasienter, pårørende og helsepersonell med TUD, og betydning for praksis?** ▶ *Bjørn Stensrud, psykiatrisk sykepleier og stipendiat i SIHF*

1515 Ordsките / grupper

1615 Oppsummering: *Tonje Lossius Husum og Jon Ragnar Skotte*

1630 Slutt

WORKSHOP E: Medisinfri behandling, hvor nært kommer vi?

Ordstyrer: *Anne Kristine Bergem*

- 1430 **Å være hovedperson i sin egen behandling.**
Hvordan tilrettelegger behandlingsapparatet for dem som velger bort medisiner?
▶ *Anne Kristine Bergem, leder av Norsk psykiatrisk forening*
- 1445 **Fordeler og ulemper av antipsykotisk medisin**
▶ *Jan Olav Johannessen, forskningssjef, Helse Stavanger HF*
- 1500 **Medisinfrie tiltak – innspel frå Toppmøte 2014. Er dette relevant?**
▶ *Eva Svendsen, seniorrådgiver Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse*
- 1515 **“Soteria” + Sagatun = sant? Skjer det no’ Hedmarken?**
▶ *Kårhild Husom Løken, leder Sagatun brukerstyrte senter*
- 1530 **Rapport “fra landet”**
▶ *Anne Aasen, spesialrådgiver Helse Sør-Øst RHF*
- 1515 Ordsките / grupper
- 1615 Oppsummering: *Jan Olav Johannessen og Eva Svendsen*
- 1630 Slutt

WORKSHOP F: Den travle hverdagens største utfordringer

Ordstyrer: *Kurt Lyngved*

- 1430 **Hvordan overleve i et samfunn med så mange krav?**
▶ *Kurt Lyngved*
- 1445 **Stabilisering og utskrivning. Miljøterapi i høyt tempo og trygghet bak lukket dør.**
▶ *Terje Lund Sandal, samhandlings- og opplæringspsykeleier, Sykehuset i Vestfold*
- 1500 **Tilbakefall og tvang på nytt, må vi skjerpe oss?** ▶ *Hilde Mellingen, overlege akuttseksjon 1, psykiatrisk avdeling Lier og Jørgen Strand, psykiatrisk sykeleier, Vestre Viken HF*
- 1515 **“Svingdørspsykiatri?” En kommunes perspektiv, hva bør komme først?**
▶ *Arild Hammerhaug, kommunaldirektør, Skedsmo kommune*
- 1530 **Fleksibelt ACT-team for akuttpsykiatri, har vi det – eller bør vi få?**
▶ *Liv Jerven, leder akutt-teamet DPS Elverum- Hamar, spesialpsykeleier*
- 1515 Ordsките / grupper
- 1615 Oppsummering: *Kurt Lyngved og Arild Hammerhaug*
- 1630 Slutt

Ordstyrer: *Lars Lien*

- 0830 "Farmor er hippie" ▶ *Målfrid J. Frahm Jensen* leser fra sin siste diktsamling
- 0840 **Medisinfritt – krav og forventninger**
▶ *Tove Gundersen*, generalsekretær Rådet for psykisk helse
- 0855 **Antipsykotikabruk i et 10-årsperspektiv i første episode psykose. Omfang av medisinsk bruk i dag.**
▶ *Jan Olav Johannessen*, forskningssjef, Helse Stavanger HF
- 0915 **Helsemyndighetens strategi og pålegg for å endre bruk av medikamenter innen psykisk helsevern – hvordan arbeides det i Helse Sør-Øst?**
▶ *Anne Aasen*, spesialrådgiver og fagansvarlig i Helse Sør-Øst RHF
- 0930 **Medisinfritt? Hva kan vi gjøre?** ▶ *Anne Kristine Bergem*, leder Norsk Psykiatrisk forening
- 1000 **Kvalitativ studie – klinisk recovery i første episode psykose**
▶ *Jone Bjørnstad*, psykolog Stavanger universitetssykehus
- 1020 Pause, utsjekking
- 1040 **NAV's store mulighet. Recovery krever ansvar.**
▶ *Hågen Haugrønningen*, veileder og foredragsholder
- 1110 **Tvungent psykisk helsevern uten døgn. Vet vi om det virker?**
▶ *Jorun Rugkåsa*, sosiolog/sosialantropolog, seniorforsker Ahus og University of Oxford
- 1130 Lunsj
- 1230 **Rus, somatikk og psykiatri: Kan legen hjelpe?**
▶ *Svein Skjøtskift*, ass. avd. direktør avdeling for rusmedisin, Haukeland sykehus, styremedlem i Norsk forening for rus- og avhengighetsmedisin, NFRAM
- 1300 **Ny veileder i bruk av tvang overfor mennesker med rusproblemer**
▶ *Solveig Brekke Skard* og *Tone Meisdalen*, virksomhetsleder KoRus-Øst og RIO
- 1330 Kaffe
- 1345 **Hva trenger vi og hva virker?** Spørsmål og diskusjon i salen.
- 1400 **Debatten. Hvis vi vet hva som virker, hvorfor gjør vi det ikke?**
▶ *Programledere: Anne Kristine Bergen* og *Kårhild Husom Løken*. *Debattanter: Dagfinn Bjørgen, Jon Storaas, Anne Aasen, Arild Hammerhaug* og *Ingrid Hjulstad Johansen*
- 1445 **Spørsmål TIL salen – svar FRA salen**
▶ *Asgéir Bragason*, styremedlem NpF
- 1505 **Oppsummering/evaluering og informasjon om neste konferanse**
▶ *Asgéir Bragason*, Terje Vestheim
- 1530 Slutt

Anne Aasen er spesialrådgiver i Helse Sør-Øst RHF. Tidligere direktør ved Sanderud sykehus HF og ass. fylkes-helsesjef i Hedmark. Bred erfaring i hovedsak fra psykisk helsevern og rusfeltet. Mastergrad i organisasjon og ledelse. Sykepleier med videreutdanning innen psykiatri, pedagogikk, veiledning og rusfag. Deltar i ulike typer faglig og strategisk nasjonalt arbeid og var medlem av bl a. i Bernt-utvalget om Behandlingsvilkåret i Psykisk helsevernloven. Har fagansvar for psykisk helsevern i Helse Sør-Øst RHF. Leder styringsgruppen for "Akuttnettverket" og "BarnsBeste".

Anne Kristine Bergem er leder av Norsk psykiatrisk forening. Hun arbeider også som fagrådgiver i Rådet for psykisk helse og i BarnsBeste. Hun er opptatt av kommunikasjon og psykisk helse, og driver også sitt eget foretak innen dette med foredrags- og forfattervirksomhet.

Dagfinn Bjørgen er landstyreleder av MHN. Hos Erfaringskompetanse ledet han et stort arbeid som ble presentert på Litteraturhuset våren 2014; "Erfaringer til tvang sett i et bruker- og fagperspektiv". Rapporten "Erfaringer til tvang sett i et fag- og forskningsperspektiv" viser at det er mange systematiske forsøk som ser ut til å virke. Faktorer som terapeutiske relasjoner, bedre samarbeid, hyggelige hjemlige omgivelser og mer opplevelse av frihet og trygghet ser ut til å være sentrale for å forebygge bruk av tvang. Dagfinn leder til daglig KBT (Kompetansesenter for bruker-erfaring og tjenesteutvikling) i Trondheim.

Jone Bjørnstad Psykolog. Utdannet ved Universitet i Bergen. Skriver doktorgrad ved TIPS Stavanger. Spesielt opptatt av å knytte link mellom kvalitative og kvantitative forskningsmetoder.

Signe Blekastad har jobbet som advokat i 10 år, hovedsakelig med saker knyttet til barn og familiesaker. Dette betyr barnefordelingsaker, barnevern og straffesaker hvor foreldre er tiltalt for vold mot barn. Hun har også erfaring fra UDI, som saksbehandler og som informasjonsrådgiver.

Asgéir Bragason Han er representant i programkomiteen for styret i Norsk psykiatrisk forening. Han er overlege i konsultasjonspsykiatri (C/L psykiatri) ved Diakonhjemmet sykehus. Han ledet NpF arbeidsgruppe som

utarbeidet rapporten "Hvordan bør norsk rettspsykiatri utvikles?" som ble presentert på Psykiatriveka 2014. Han presenterte sin personlige erfaring som pårørende innen psykisk helsevern på Island under avslutningen av den forrige konferansen.

Edel Oddny Eggen er ansatt i Stange kommune, og er utdannet psykiatrisk spl. Hun har gått veien fra hjemme-hjelp til hjelpepleie, for så å ta sykepleierutdanning i godt voksen alder. Hennes arbeid var mange år i hjemmebasert omsorg, der interessen for psykiske lidelser, hvordan man kan behandle og følge opp disse lidelsene ble vekket. Har de siste 12 år arbeidet med mennesker med psykisk lidelse, og er nå leder i en døgnbemannet omsorgsbolig.

Helga Fastrup Ervik er kontorsjef ved Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse. Hun er utdannet jurist fra Universitetet i Oslo, og har bred kompetanse innen menneskerettighetsfeltet. Hun kom fra stillingen som direktør for Avdeling for rettferd og inkludering i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Tidligere har hun blant annet vært underdirektør i Seksjon for menneskeretter og demokrati i FN-avdelingen i Utenriksdepartementet.

Tore Frost er filosof og forfatter, og en ettertraktet foredragsholder. Fra 1992 var han universitetslektor i filosofi ved Universitetet i Oslo. Han har skrevet flere bøker, og han er medredaktør i "Omsorg: Nordisk tidsskrift for palliativ medisin".

Michelle Karen Funk Coordinator Mental Health Policy and Service Development, World Health Organization, Geneva.

Guri Hestflått Gabrielsen er avdelingsleder i Likestillings og diskrimineringsombudets (LDO) tilsynsavdeling. Hun er jurist og har en Mastergrad i menneskerettigheter fra London School of Economics and Political Science (LSE). Hun har arbeidet i Utenriksdepartementets menneskerettsavdeling, og var norsk delegasjonsleder under sluttforhandlingene i FN som ledet frem til vedtakelsen av FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsattfunksjonsevne (CRPD). Hun har skrevet LDOs nasjonale rapport " Rett til frihet, personlig sikkerhet og like-

verdige tjenester for personer med psykososiale lidelser”, og artikkelen “Tvang i psykisk helsevern - Paulsrudutvalgets forslag i et diskrimineringsperspektiv” i tidsskriftet Kritisk Juss 2012 nr. 3-4. Hun deltar i International Commission of Jurists (ICJ)s rettsvern- og psykiatriutvalg.

Tove Gundersen Cand.san (hovedfag/master i helsefag) medisinsk fakultet – UiO. Mastermoduler fra BI i prosjektledelse, teamledelse/lederteam, PR ledelse og strategisk kommunikasjon. Psykiatrisk sykepleier, videreutdanning i livssyn og etikk. Har jobbet i psykisk helsevern i 30 år. Hun har jobbet med organisasjonsutvikling og omstillinger. Siste 3 år som generalsekretær i Rådet for psykisk helse. Medlem av Prioriteringsutvalget - NOU 2014:12 Åpent og rettferdig - prioriteringer i helsetjenesten.

Arild Hammerhaug er kommunaldirektør for helse- og sosialsektoren i Skedsmo kommune. Har tidligere jobbet 7 år i forskjellige stillinger ved avdeling for spesialpsykiatri i Ahus. Fra 2005 til 2007 var Hammerhaug mottaksleder ved Norsk Folkehjelps transittmottak for flyktninger og asylsøkere på Løren i Oslo. I Skedsmo kommune har han vært avdelingsjef for psykisk helse og rus før han ble kommunaldirektør høsten 2013.

Hågen Haugrønningen Inspirerende foredrag med fokus på vinn vinn situasjoner gjennom å gå til kjernen av problemene og finne gode løsninger for veien videre. Løsningsorientert veileder, kurs og foredragsholder med solid fagkompetanse og erfaringskompetanse som omfatter tilfriskning fra ADHD, rus, og erfaring med NAV, psykisk helsetjeneste og fengsel.

Marit Helene Hem har bakgrunn fra klinisk arbeid i akuttavdeling innenfor de psykiske helsetjenestene. Hennes doktorgrad hadde fokus på relasjoner mellom helsearbeidere og psykotiske pasienter i akuttavdeling. For tiden arbeider hun ved Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo der hun blant annet forsker på prosesser rundt etablering av etikk refleksjonsgrupper i de psykiske helsetjenestene.

Tonje Lossius Husum Postdoktor ved Senter for medisinsk etikk og psykologspesialist. Phd om bruk av tvang i akuttavdelinger, og forsker nå på brukeres og ansattes erfaringer med krenkelsener under behandling i psykisk hel-

severn. Er med i programkomiteen som representant for psykologforeningen. Sitter i psykologforeningens menneskerettighetsutvalg og i arbeidsutvalget til Tvangsforsk.

Gitte Huus er avdelingsdirektør i avdeling psykisk helsevern og rus, spesialisthelsetjenestedivisjonen i Helsedirektoratet. Hun er utdannet sosialantropolog, og etter 10 år i Oslo kommune begynte hun i Helsedirektoratet i 2006. Der har hun blant annet jobbet med opptrappingsplan for rusfeltet, retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av mennesker med samtidige psykiske lidelser og ruslidelser (ROP-retningslinjene) før hun begynte som leder av denne avdelingen.

Kristin Høgdaahl er fungerende leder for Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, inntil videre ved Norsk senter for menneskerettigheter, UiO. Hun leder arbeidet for å styrke gjennomføring av menneskerettigheter i Norge gjennom overvåking, analyse, rådgiving og pådriverarbeid. Viktige arbeider inkluderer årlig publisering av Årbok om menneskerettigheter i Norge, høringsuttalelser og temarapporter, sist om menneskerettigheter på norske sykehjem. Høgdaahl har hovedfag i statsvitenskap og har bred erfaring fra arbeid med menneskerettigheter både nasjonalt og internasjonalt. Hun har et mangeårig frivillig engasjement i Amnesty International og var medlem av regjeringens Ytringsfrihetskommisjon.

Georg Høy Han er professor i sosialmedisin ved Norges arktiske universitet, Universitet i Tromsø. Han er leder av det norske tvangsforskningsnettverket (www.tvangsforsking.no), og er prosjektansvarlig for en nasjonal multi-senterstudie om bruk av tvungent psykisk helsevern uten døgnopphold.

Målfrid Frahm Jensen er utdannet hjelpepleier, og inntil nylig erfaringskonsulent ved Stavanger Universitetssjukehus. Hun er medlem i Mental Helse og WSO, poet og kronikør, og en stor inspirator som har deltatt i arbeidet med konferansen helt fra starten, i programutforming, som foreleser, møteleder og underholder.
<http://is.gd/maalfridwiki> <http://is.gd/maalfridfacebook>

Liv Jerven er enhetsleder ambulant akuttetnet DPS Elverum-Hamar

Jan Olav Johannessen Han har gjennom 20 år kontinuerlig arbeidet for tidligere og bedre hjelp til mennesker med psykoselidelser. Han er en av initiativtakerne til TIPS-prosjektet og er engasjert i den internasjonale forskningen som i dag viser betydelig bedre resultater ved tidlig intervensjon. Varighet av ubehandlet psykose (VUP) er i denne forskningen vist som den sterkeste prognostiske faktor. Han har ledet arbeidet med "Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser" (2013). Han er leder av The executive committee i "The International Society for Psychological and Social approaches to Psychosis" (ISPS) internasjonalt og i ISPS Norge som ble konstituert på Hamar i 2002. <http://isps.org/Han> var leder av Norsk psykiatrisk forening da "Hamarkonferansen" ble etablert i 2008. Han er utdannet psykoterapeut ved Institutt for psykoterapi. Jan Olav er dr. philos, professor ved Universitetet i Stavanger.

Ingrid Hjulstad Johansen er forsker II ved Nklm, ph.d og fastlege. Avhandlingen hennes omhandler forekomst og håndtering av legevaktkontakter relatert til psykisk sykdom. Hun har deltatt i flere forskningsprosjekt med fokus på akuttinnleggelse i psykisk helsevern. Hun er også en av redaktørene for Legevakthåndboken, en klinisk håndbok for primærleger i vakt.

Arild Knutsen er leder i Foreningen for human narkotikapolitikk. Foreningen jobber for et verdig tilbud til narkomane, mer (FNH) medikamentassistert behandling og avkriminalisering. Knutsen var også med å stifte gatemagasinet =Oslo. Vokste opp på Stovner i Oslo, og fikk rusproblemer i ungdommen. Kåret til Årets Osloborger i Aftenposten i 2009, fikk Årets toleransepris av Stortingets presselosje i 2010, og Amnesty-prisen og Fagrådets pris for godt rusfaglig arbeid i 2014.

Lars Lien er leder ved Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (ROP). Lien er spesialist i samfunnsmedisin og psykiatri og ble dr.med i 2003 på en studie av risikofaktorer for psykiske plager hos ungdom. Han deltar i og leder ulike forskningsprosjekter som spenner fra helsetjenesteforskning til basal nevrobiologi. Han er tilknyttet Avdeling for folkehelsefag ved Høgskolen i Hedmark som professor II.

Kurt Lyngved er leder av NSF's faggruppe for sykepleiere innen psykisk helse og rus, og han er medlem av programkomiteen. Han er leder av en virksomhet i Kirkens bymisjon i Bodø som har fokus på fattigdom og sosial eksklusjon; Batteriet NordNorge.

Kårhild Husom Løken Hun er utdannet ergoterapeut fra 1984. Hun har videreutdanning i psykisk helsearbeid fra 2001 og master i velferdspolitik med fordypning i empowerment, fra 2008. Kårhild har jobbet med tjenesteyting og tjenesteutvikling på psykisk helsefeltet i snart 30 år, først på Sanderud psykiatriske sykehus og fra 1994 i Stange kommune. Fra 01.09.2014 er hun ansatt som daglig leder på Sagatun Brukerstyrt Senter på Hamar. Hun har vært veldig opptatt av brukervedvirkning og hvordan brukerne kan få reell innflytelse på tjenestetilbudene på individ og systemnivå. I dette ligger også å ta en aktiv rolle i eget liv og være en likeverdig deltaker i samfunnet. Hun var prosjektleder for utvikling av «Verktøykassa for brukervedvirkning» som ble finansiert av Helsedirektoratet og som i dag driftes fra Sagatun. For dette arbeidet ble hun tildelt Peter Skredder-Prisen i 2008.

Tone Meisdalen Er aktiv i RIO, i tillegg til å være styreleder i organisasjonen. Har vært rusfri i 16 år, etter et langt opphold på Riisby behandlingssenter. Medlem i Brukerutvalget i Sykehuset Innlandet. Kommunepolitiker for Senterpartiet, i innværende periode varaordfører i Nord-Aurdal kommune. Opptatt av at pasienter må få bedre oppfølging i kommunene.

Hilde Mellingen er overlege ved Akuttseksjon 1, Psyk. avd. Lier, Vestre Viken HF siden 2008. Har daglig ansvar for å fatte vedtak om bruk av tvang og gjennomføre dette i seksjonen sammen med flerfaglig behandlingsteam. Samarbeider med Drammen DPS, Kongsberg DPS og Asker DPS om videre oppfølging.

Linda Mohn Er utdannet sykepleier med videreutdanning i Geriatri, Psykiatri og ledelse. Har jobbet som leder ved Flisabo omsorgsbolig i 6 år.

Reidun Norvoll er utdannet sykepleier og sosiolog og har doktorgrad om bruk av skjerming i akuttpsykiatrien. Hun har gjennomført flere prosjekter om tvang og bruk-

erspektiver på tjenestene. Hun arbeider for tiden som forsker ved Senter for medisinsk etikk ved Universitetet i Oslo på prosjektet "Psykiske helsetjenester, etikk og tvang" (PET-prosjektet).

Jorun Rugkåsa Hun jobber som seniorforsker på Akershus universitetssykehus og ved Institutt for psykiatri, University of Oxford. Hun er utdannet sosiolog og sosialantropolog. Hun har 16 års erfaring med helsetjenesteforskning fra Irland, Nord Irland, England og Norge. For tiden forsker hun mest på tvang i psykiatriske helsetjenester, og spesielt på Tvuget psykisk helsevern uten døgnoophold.

Nils A. Röhne Ordfører i Stange kommune. Han er styremedlem i Sykehuset Innlandets styre, og leder i Kommunesektorens Etikuttvalg. Tidligere utenlandssjef i Norske Folkehjelp, Politisk rådgiver i administrasjonsdepartementet (Regjeringen Brundtland) og statssekretær i Nærings- og handelsdepartementet (Regjeringen Jagland). Utdannet lektor med Historie hovedfag.

Solveig Brekke Skard er virksomhetsleder KoRus-Øst. Tidligere divisjonsdirektør i Sykehuset Innlandet.

Svein Skjøtskift er spesialist i psykiatri og nestleder i Norsk forening for rus- og avhengighetsmedisin (NFRAM). Han er assisterende avdelingsdirektør ved Avd. for rusmedisin, Haukeland universitetssykehus. Han har ansvar for fagutvikling undervisning i en avdeling med 290 ansatte. I klinikken arbeider han som overlege ved posten «Forsterka ruspost», som behandler pasienter underlagt tvang, herunder gravide.

Jon Ragnar Skotte Han er spesialsykepleier og helsefaglig rådgiver i et nyetablert FACT team på Voksenpsykiatrisk avdeling Vinderen ved Diakonhjemmet sykehus. Skotte har lang og bred erfaring fra oppsøkende arbeid med mennesker som har ROP relaterte problemer i hovedstaden. Han har siden 2011 vært prosjektleder for "prosjekt voldsrisiko i et pasientforløp", som er et samarbeidsprosjekt mellom Diakonhjemmet sykehus, Oslo Universitetssykehus, Lovisenberg sykehus, Ahus og Oslo politidistrikt.

Kristina Baker Sole er seniorrådgiver ved Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse. Hun er utdannet lege og har legeautorisasjon både i USA og Norge. Hun kom fra stillingen som førsteamanuensis og direktør for kvinnehelseavdelingen ved Cornell-universitet i Qatar. Tidligere jobbet hun som overordnet lege på Cleveland Clinic sykehus i Ohio, USA.

Terje Lund Standal er spesialsykepleier i rus og psykiatri. Vært sykepleier siden 1998. Jobbet med psykiatri siden 2005 og har erfaring fra Barn og ungdom, sikkerhetspsykiatri og nå lukket akutt døgnoophold for voksne. Aktiv deltager i BAT-prosjektet og leder arbeidet for redusert og riktig bruk av tvang med internopplæringsansvar for psykiatrisk fylkesavdeling som tilhører Sykehuset i Vestfold HF. Sitter for tiden i rådet for akuttnettverket som representant for døgnavdeling for voksne.

Bjørn Stensrud er sykepleier med mastergrad i psykisk helsearbeid med tema knyttet til miljøterapi og alvorlig psykiske lidelse. Han har bred erfaring fra psykose- og rehabiliteringsfeltet som kliniker, og som leder i ulike posisjoner. Han arbeider nå med et doktorgradsprosjekt knyttet til menneskers erfaringer med tvunget psykisk helsevern uten døgnoophold i institusjon (TUD); pasienterfaringer, pårørendeerfaringer og helsepersonells erfaringer med TUD. Prosjektet er tilknyttet Sykehuset Innlandet HF og gjennomføres i samarbeid med TvangsForsk, Universitetet i Tromsø.

Jon Storaas er leder av Rusmisbrukernes interesseorganisasjon siden etableringen i 1996. RIO er basert på brukerkunnskap som ressurs, og alle ansatte og frivillige er tidligere rusavhengige som på forskjellige måter har kommet ut av avhengigheten. RIO er nytt medlem av programkomiteen i 2014.

Jørgen Strand er sykepleier med videreutdanning i psykisk helsevern og helseledelse ved UiO. Seksjonsleder for Akuttseksjon 1 ved Psykiatrisk avdeling Lier, Vestre Viken. Seksjonen er en lukket akuttseksjon, med mulighet for skjerming. Pasientgruppen består hovedsakelig av mennesker med psykoselidelser.

Hanne Kilen Stuen Hun er sosiolog, og er nå stipendiat ved Nasjonal kompetansetjeneste ROP. Hun har deltatt i evalueringen av de 12 første norske ACT-teamene som ble lansert i november 2014. Hensikten med evalueringen var å undersøke om teamene jobbet i tråd med modellen, og om pasientene får et bedre forløp ved oppfølging i samsvar med modellen.

Eva Svendsen Hun er klinisk sosionom, familie og kunst og uttrykksterapeut. 20 års erfaring frå voksenpsykiatrien og 10 år frå kommunal sosialtjeneste. Vore tilsett hjå Erfaringkompetanse sidan 2006. Er opptatt av at brukarane sine erfaringar vert nytta som kunnskapsgrunnlag for tenesteutviklinga!

Inger Johanne Tollan er sykepleier med videreutdanning i psykisk helsearbeid. Hun arbeidet tidligere i sikkerhetsposten på Sanderud, og arbeider nå ved bemannet bolig, Høgmyr i Stange.

Erik Skramstad Uthus Prosjektleder IPS Elverum Nav Elverum. Har bakgrunn som selvstendig næringsdrivende. Har arbeidet i NAV siden 2008 innen for flere fagfelt, men med hovedansvar i forhold til markedsarbeid i NAV. Startet i 2011 ungdomsprosjektet Tørningen Ung ved NAV Elverum. Har siden 2012 jobbet som prosjektleder/teamleder for IPS Elverum Behandling og arbeid hånd i hånd.

Terje Vestheim Han er leder av programkomitéen, og var som styremedlem i Npf en av initiativtakerne til konferansen. Han er engasjert i forskningen på tvang i psykiatrien. Nå er han i ambulant arbeid, og har lang erfaring med tvang uten døgnopphold, og aktivt med i forskningen rundt dette. Han er særlig opptatt av "kommunepsykiateren" i et psykisk helsevern basert på kontinuitet, relasjon, miljøterapi, tid og trygghet på alle nivåer. Terje er sterkt opptatt av "legekunsten" i psykiatrien, at nødvendig tvang ikke skal påvirke hverdagen unødig og at medikamenter skal følges opp kontinuerlig med spesialkompetanse. Han er opptatt av fagpolitikk, åpenhet om tjenestene, dialog og utvikling. Han er medlem av Mental Helse Stange

PRISER

dato/dagpakke/overnatting	Påmelding INNEN 15.10.2015 Medl. brukerorganisasjon	Påmelding ETTER 15.10.2015 Medl. brukerorganisasjon
Påmelding kun onsdag 25.11.2015		
Påmelding kun torsdag 26.11.2015		
Kun dagpakke (inkl. lunsj og pausemat) Kursavgift inkl. full pensjon, enkeltrom Kursavgift inkl. full pensjon, dobbelrom	kr. 1700,- / kr. 1000,- kr. 3000,- / kr. 2300,- kr. 2850,- / kr. 2100,-	kr. 2100,- / kr. 1500,- kr. 3600,- / kr. 2800,- kr. 3300,- / kr. 2500,-
Påmelding både 25. og 26.11. 2015		
Kun dagpakker (inkl. lunsj og pausemat) Kursavgift inkl. full pensjon, enkeltrom Kursavgift inkl. full pensjon, dobbelrom	kr. 2400,- / kr. 1600,- kr. 3700,- / kr. 3000,- kr. 3500,- / kr. 2800,-	kr. 2800,- / kr. 1800,- kr. 4100,- / kr. 3700,- kr. 3900,- / kr. 3500,-
Middag 25.11. for ikkeboende	kr. 850,-	
Tilknytningsdøgn 24. – 25.11.2015		
Overnatting enkeltrom/dobbelrom	kr. 905,-	
Middag 25.11.	kr. 320,-	

NB. Det er absolutt billigst å melde seg på før 15. oktober.

PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Påmeldingen gjøres elektronisk

www.sykehuset-innlandet.no/aktuelt/aktiviteter

Påmeldingsfrist: 15. oktober

Betalingsinformasjon

- ▶ Påmeldingen er bindende. Faktura blir sendt ut når påmeldingsfristen er ute.
- ▶ Overnatting er inkludert i kursavgiften.
- ▶ Rom som er bestilt og som ikke blir benyttet (ikke avbestilt), blir belastet kursdeltaker.
NB! Dersom behov for flere netter enn oppgitte alternativer, må deltaker selv ta kontakt med hotellet for bestilling, og betale dette ved utsjekking
- ▶ Service fra hotellet utover dette må betales av deltakeren selv. Eksempel: minibar/bar, bestilling av mat utenom måltider som er oppgitt i programmet etc.

Kontaktinformasjon

Spørsmål vedrørende konferansen kan rettes til:

- ▶ E-post: tvang@sykehuset-innlandet.no

Hotellet

Scandic Hamar

Vangsveien 121, 2318 Hamar

Telefon +47 216 14 000

E-post: hamar@scandichotels.com

www.scandichotels.no

Transport

- ▶ *Rutetider NSB:*
Telefon 815 00 888 eller www.nsb.no
- ▶ *Taxi Hamar:*
Telefon 03650

Parkering

De som bor på hotellet får gratis parkering.

Parkeringsbevis hentes i resepsjon.

Aktuelle lenker

www.sykehuset-innlandet.no

www.nsf.no

www.norskpsykiatrisforening.no

www.legeforeningen.no

www.psykol.no

www.mentalhelse.no

www.lpp.no

www.rio.no

www.psykiskhelse.no

www.hamar.kommune.no

GODKJENNINGER

Allmenntilleggsutdanning: godkjennes med 13 poeng som emnekurs/klinisk emnekurs i psykiatri til videre- og etterutdanningen.

Samfunnsmedisin: godkjennes med 13 timer som valgfritt kurs for leger under spesialisering og for spesialistenes etterutdanning.

Barne- og ungdomspsykiatri: godkjennes med 13 timer som valgfritt kurs for leger under spesialisering og for spesialistenes etterutdanning.

Norsk Psykologforening: godkjent som fritt spesialkurs og vedlikeholdsaktivitet med 14 timer.

Psykiatri: godkjennes med 14 timer som valgfritt kurs for leger under spesialisering og for spesialistenes etterutdanning.

Rus- og avhengighetsmedisin: godkjennes med 13 timer som valgfritt kurs for leger i spesialisering og for spesialistenes etterutdanning.

NSF: godkjent som meritterende for godkjenning til klinisk spesialitet i sykepleie/spesialsykepleie med totalt 15 timer.